

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง แนวทางการพิจารณาอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
กรณีจัดให้มีบ่อบำบัดน้ำเสียตั้งอยู่บนสถานที่อื่น ที่ไม่ใช่ในบริเวณสถานประกอบการ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด R ได้มีหนังสือที่ รบ ๐๐๓๓/๗๖๒๕ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ ขอหารือการเปลี่ยนแปลงบ่อน้ำใช้เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียของ บริษัท PP จำกัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด R ได้รับหนังสือจากองค์การบริหารส่วนตำบล K เรื่อง ขอหารือการเปลี่ยนแปลงบ่อน้ำใช้เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียของ บริษัท PP จำกัด เนื่องจากมีความประสงค์ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสียให้มีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด โดยบ่อน้ำใช้ที่บริษัทมีความประสงค์จะขอเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียมีระยะห่างจากชุมชนประมาณ ๗๐๐ เมตร ซึ่งไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญ หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบการ กิจการเพาะพันธุ์เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔ และข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล K เรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๐ (๖) ซึ่งกำหนดให้ตั้งอยู่ห่างจาก ชุมชน วัด ศาสนสถาน โบราณสถาน โรงเรียน สถานับการศึกษา โรงพยาบาล สถานที่ราชการ และสถานประกอบการดังกล่าวได้รับอนุญาตประกอบกิจการก่อนวันที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุขมีผลบังคับ

ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

กรมอนามัยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล K เพื่อสอบถามข้อมูลข้อเท็จจริงเพิ่มเติมทราบว่า บริษัท PP จำกัด มีลักษณะการดำเนินกิจการ คือ ได้มีการต่อท่อพลาสติกโพลีเอทิลีน (PE) ขนาดความกว้างประมาณ ๓-๔ นิ้ว วางบนขอบทางถนนสาธารณะเพื่อใช้ลำเลียงน้ำเสียจากที่ตั้งฟาร์มหมู (สถานที่แห่งที่ ๑) ไปยังบ่อบำบัดน้ำเสีย (สถานที่แห่งที่ ๒) ระยะทางประมาณ ๒.๔ กิโลเมตร

ประเด็นข้อหารือ

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นองค์การบริหารส่วนตำบล K สามารถอนุญาตให้ผู้ประกอบการดำเนินการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำใช้เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียได้หรือไม่

ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

กรมอนามัย ได้พิจารณาข้อหารือประกอบกับวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอประเด็นดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการประชุมครั้งที่ ๑๖-๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖ ซึ่งที่ประชุมได้มีความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยให้ราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากข้อเท็จจริงประกอบกับข้อกฎหมายเป็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ กรณีที่ ๑ หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าสถานประกอบการฟาร์มหมู มีการจัดการน้ำเสียด้วยการต่อท่อเพื่อใช้ลำเลียงน้ำเสียจากสถานที่ตั้งฟาร์มในสถานที่แห่งที่ ๑ โดยวางท่อบนพื้นดินผ่านสถานที่เอกชนไปยังบ่อบำบัดน้ำเสียในสถานที่แห่งที่ ๒ หากเจ้าของสถานที่เอกชนนั้นยินยอมหรืออนุญาตให้วางท่อผ่านพื้นที่นั้น กรณีนี้สามารถดำเนินการได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข หากราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบแล้วเห็นว่าไม่ขัดต่อกฎหมายอื่นก็พิจารณาอนุญาตได้โดยอาจกำหนดเป็น

เงื่อนไขท้ายใบอนุญาตเพื่อให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามการเฉพาะรายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันหรือควบคุมดูแลมิให้เกิดการรั่วไหลน้ำเสียจากท่อดังกล่าว ทั้งนี้ เห็นควรเน้นย้ำให้ราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาถึงประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียเป็นสำคัญและมาตรการในการตรวจสอบหรือเฝ้าระวังการรั่วไหลของท่อลำเลียงน้ำเสียด้วย กรณีที่ ๒ หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าสถานประกอบการฟาร์มหมู มีการจัดการน้ำเสียด้วยการต่อท่อเพื่อใช้ลำเลียงน้ำเสียจากสถานที่ตั้งฟาร์มในสถานที่แห่งที่ ๑ โดยวางท่อบนพื้นดินผ่านที่หรือทางสาธารณะ ในกรณีนี้ อาจขัดต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ หากราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบแล้วพบว่าขัดต่อกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จะเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย โดยในกฎกระทรวงฯ ข้อ ๕ วรรคสอง^๒ กำหนดว่า “สถานประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยแล้วแต่กรณี” ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นควรพิจารณากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณาด้วย โดยอาจประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมตรวจสอบและพิจารณาร่วมกัน เนื่องจากการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขที่ขัดต่อกฎหมายอื่นย่อมเป็นแนวทางปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่ ๒ สถานที่ที่ใช้บำบัดน้ำเสียจากฟาร์มหมู (ตั้งอยู่ในสถานที่แห่งที่ ๒) ซึ่งแยกออกจากสถานที่ตั้งฟาร์มหมู (สถานที่แห่งที่ ๑) เห็นว่า ผู้ประกอบการมีจุดประสงค์ในการจัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียขึ้นเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มหมูของตนเองเท่านั้น กรณีนี้จึงไม่เข้าข่ายต้องขอรับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข แต่ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญหรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อบัญญัติท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากสถานที่ที่ใช้จัดตั้งเป็นระบบบำบัดน้ำเสียดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบกิจการฟาร์มหมู

ประเด็นที่ ๓ การวัดพื้นที่สถานประกอบการฟาร์มหมูเพื่อประกอบการกำหนดไว้ในใบอนุญาต เห็นควรวัดพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งฟาร์มหมู (สถานที่แห่งที่ ๑) รวมกับบ่อบำบัดน้ำเสีย (สถานที่แห่งที่ ๒) เนื่องจากสถานที่ตั้งบ่อบำบัดน้ำเสียถือเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบกิจการฟาร์มหมู

สำหรับประเด็นข้อหารือจากองค์การบริหารส่วนตำบล K ที่ว่า บริษัท PP จำกัด สามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำใช้เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียของการประกอบกิจการฟาร์มหมูของบริษัทฯ ซึ่งเป็นบ่อบำบัดน้ำเสียมีระยะห่างจากชุมชนประมาณ ๗๐๐ เมตร จะถือว่าเป็นการปฏิบัติไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญ หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔ และข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล K เรื่อง การควบคุมกิจการการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๐ (๖) ซึ่งได้กำหนดให้การประกอบกิจการเลี้ยงสุกร เกินกว่า ๕๐๐ ตัว ให้ตั้งอยู่ห่างจากชุมชน วัด ศาสนสถาน โบราณสถาน โรงเรียน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล สถานที่ราชการ และแหล่งน้ำสาธารณะ ไม่น้อยกว่าในระยะ ๑,๐๐๐ เมตร หรือไม่นั้น **ในประเด็นนี้มีความเห็นว่า** หลักเกณฑ์ที่กำหนด

กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

^๒ ข้อ ๕ วรรคสอง สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในท้องที่ที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมีผลใช้บังคับ สถานประกอบการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน หรือสถานประกอบการที่มีการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการนั้นและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย แล้วแต่กรณี

ในข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล K เรื่อง การควบคุมกิจการการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๐ (๖) ดังกล่าว ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ เนื่องจากในกฎกระทรวงฯ ข้อ ๖ วรรคสอง^๓ และข้อ ๒๒ วรรคสอง^๔ กำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดระยะห่างและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และการควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดเหตุรำคาญ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญ หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบกิจการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ฉบับดังกล่าวนี้ ออกตามความในกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงถือว่าข้อบัญญัติท้องถิ่นฯ นี้ ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงฯ ฉบับนี้ด้วย ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นจึงต้องใช้บังคับตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ที่ออกตามความในกฎกระทรวงฯ เพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรา ๗ วรรคสอง^๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วหากพบว่าบริเวณที่กำจัดของเสียตั้งอยู่ห่างเขตรั้วของสถานประกอบกิจการ รวมทั้งต้องมีที่ว่างอันปราศจากหลังคาหรือสิ่งใดปกคลุมโดยรอบบริเวณนั้นไม่น้อยกว่ายี่สิบเมตรทุกด้านตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญ หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบกิจการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๖^๖ และปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ ข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ราชการส่วนท้องถิ่นก็สามารถพิจารณาอนุญาตต่อไปได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ดังกล่าวข้างต้นด้วย

ข้อสังเกตเพิ่มเติม จากใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เล่มที่ ๑ เลขที่ ๑๘/๒๕๖๕ ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตให้ บริษัท PP จำกัด ออกให้เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๕ ใบอนุญาตสิ้นอายุวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖ ในประเด็นนี้เห็นควรให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น แก้ไขเป็น ออกให้เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๕ ใบอนุญาตสิ้นอายุวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๖ เนื่องจากมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ ใบอนุญาตมีอายุ ๑ ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต กรณีผู้ประกอบการมายื่น

กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

^๓ ข้อ ๖ วรรคสอง การกำหนดสถานที่อื่นใดเพิ่มเติม การกำหนดระยะห่าง และการกำหนดให้มีระบบป้องกันตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการและประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

^๔ ข้อ ๒๒ วรรคสอง ในกรณีที่มีเหตุอันควร ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญ หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน และผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๕ มาตรา ๗ วรรคสอง ข้อบัญญัติท้องถิ่นใดขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๖ ให้บังคับตามกฎกระทรวงนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องใดขัดหรือแย้งกับที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๖ ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญ หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบกิจการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔

^๖ ข้อ ๖ บริเวณเพาะพันธุ์ เลี้ยง อนุบาลสุกร และบริเวณที่กำจัดของเสีย ต้องอยู่ห่างเขตรั้วของสถานประกอบกิจการ รวมทั้งต้องมีที่ว่างอันปราศจากหลังคา หรือสิ่งใดปกคลุมโดยรอบบริเวณนั้นไม่น้อยกว่ายี่สิบเมตรทุกด้าน เว้นแต่ด้านที่มีแนวเขตที่ดินติดต่อกับที่ดินของผู้ประกอบกิจการรายอื่นและควรมีการปลูกต้นไม้ที่มีความสูงและทรงพุ่มที่เหมาะสมสำหรับเป็นแนวป้องกัน เพื่อช่วยลดการแพร่กระจายของมลพิษ เช่น กลิ่น ฝุ่น ออกสู่ภายนอก

ขอต่ออายุใบอนุญาตพร้อมชำระค่าธรรมเนียมก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุตามความในพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้รับอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้กำหนดวันออกและวันสิ้นอายุใบอนุญาต (กรณีรายต่ออายุใบอนุญาต) ดังนี้ ออกให้เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖ ใบอนุญาตสิ้นอายุวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๗

กรมอนามัย

กองกฎหมาย

พฤษภาคม ๒๕๖๖

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

